

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi alkoholilain 85 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan alkoholilakia muutettavaksi niin, että alkoholipitoisen aineen luvattomasta myynnistä olisi lievissä tapauksissa mahdollisuus tuomita rangaistukseen lievennetyn asteikon mukaan. Tämä mahdollistaisi rangaistusmääräysmenettelyn soveltamisen näihin rikoksiin. Nykyisellään rangaistusmaksimi on niin korkea myös lievissä tapauksissa, että näin ei ole voitu

menetellä, minkä vuoksi nämä rikokset ovat joissakin tapauksissa saattaneet jäädä kokonaan rankaisematta. Samalla ehdotetaan, että poliisilla olisi myös näissä tapauksissa oikeus suorittaa henkilöntarkastus sekä epäilyn ajoneuvoon kohdistuva kotietsintä.

Ehdottu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 15 päivänä kesäkuuta 1999.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Suomeen tulevien matkailijoiden harjoittama alkoholijuomakauppa muodostaa varsinkin alueellisesti haitallisiin mittasuhteisiin kasvaneen ongelman. Ongelmaa lisää se, että tällaiset ilmitulleet rikokset saattavat lakiteknisistä syistä jäädä rankaisematta.

Alkoholirikossäännöstö kattaa luonnollisesti myös matkailijoiden harjoittaman luvattoman alkoholituonnin ja -kaupan. Maahan tuotava niin kutsuttu turistialkoholi on tarkoitettu yksinomaan matkustajan omaan käyttöön. Se ei ole tarkoitettu myytäväksi. Jos Suomeen tuleva matkailija myy tuomansa alkoholijuoman, hän syyllistyy alkoholirikokseen samalla perusteella kuin Suomessa asuva henkilö. Ongelmaksi varsinkin tällaisessa tapauksessa on muodostunut, että rikosoikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtyminen on vaikeaa, koska asianomaisen rikoksen enimmäisirangaistus on korkea, kaksi vuotta vankeutta. Rangaistusmääräysmenettely ei ole tällöin mahdollista, joten asia joudutaan myös lievissä tapauksissa viemään normaaliin oikeuskäsittelyyn. Koska kysy-

myksessä ovat usein maassamme lyhytaikaisella vierailulla olevat matkailijat, ei heidän vangitsemisensäkaan oikeudenkäynnin ja rangaistuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi ole tarkoituksenmukaista. Näin ollen nämä rikokset saattavat jäädä kokonaan rankaisematta.

Näiden syiden lisäksi kriminaalipoliittisista ja prosessiekonomisista syistä olisi hyvä, jos laissa olisi alennettu rangaistusasteikko sellaisia tapauksia varten, joissa laittomasti myyty alkoholimäärä on vähäinen. Tällöinkin olisi tärkeää, että voitaisiin suorittaa henkilöntarkastus sekä kohdistaa kyseisen henkilön käyttämään ajoneuvoon kotietsintä, minkä johdosta tästä esitetään otettavaksi lakiin säännökset. Muussa tapauksessa tämänlaatuisten rikosten tutkinta vaikeutuu, mikä johtuu muun muassa siitä, että monissa tapauksissa isojen juttujen tutkinta koostuu useista erillisistä, pieniä määriä sisältäneistä myyntitapahtumista.

Edellä olevan johdosta ehdotetaan lisättäväksi vielä eräiltä osin voimassa olevan vuoden 1968 alkoholilain (459/1968) 85 §:ään uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin alkoholi-

pitoisen aineen välittämisrikkomuksesta. Rangaistus tästä olisi sakko. Samalla ehdotetaan nykyisen 3 momentin rangaistusasteikko muutettavaksi vastaamaan ehdotetun 3 momentin rangaistusasteikkoa. Lisäksi ehdotetaan, että alkoholiuoman tai väkiviinan löytämiseksi voitaisiin toimittaa henkilöntarkastus sekä ajoneuvoon kohdistuva kotietsintä, joihin sovellettaisiin, mitä näistä on säädetty pakkokeinolaissa (450/1987). Pöytäkirjausvelvoitetta kevennettäisiin käytännön syistä.

Säännös vastaa sisällöltään menettelyä, josta säädetään liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annetun lain (546/1998) 7 ja 8 §:ssä. Lain 7 §:ssä säädetään ajoneuvossa suoritettavasta kotietsinnästä paljastinlaitteen löytämiseksi. Saman pykälän 2 momentin nojalla kotietsintä voidaan vastaavasti toimittaa myös rakennuksessa, huoneessa tai suljetussa säilytyspaikassa. Etsintä voidaan suorittaa myös esimerkiksi silloin, jos paikkaa epäillään käytettäväksi paljastinlaitteen maahantuontivarastona taikka myyntipaikkana.

Laittomaan myyntiin tarkoitettun alkoholin löytämiseksi myyjän varastona käyttämässä ajoneuvossa olisi tarpeen voida suorittaa kotietsintä. Ehdotettu rangaistussäännös ei pakkokeinolain mukaan riitä henkilöntarkastukseen tai kotietsintään, jollaisena on pidettävä ajoneuvon tavaratilan tai matkustamon tar-

kistamista. Tässä tapauksessa riittäisi pelkkä ajoneuvoon kohdistuva etsintä, joten erillistä mainintaa etsinnästä suljetussa paikassa ei tarvita. Asunnossa tapahtuvan kotietsinnän edellytyksenä olisi pakkokeinolain mukaisesti edelleen yli kuusi kuukautta vankeutta.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Siirtyminen näissä asioissa tuomioistuin-käsittelystä kevyempään rangaistusmääräysmenettelyyn alentaa tuomioistuinlaitoksen kustannuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkатыönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Esitysehdotuksesta on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, tullihallitukselta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselta.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan kesäkuun 15 päivänä 1999.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

alkoholilain 85 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1968 annetun alkoholilain (459/1968) 85 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1144/1994, sekä

lisätään 85 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 6 päivänä maaliskuuta 1987 ja 8 päivänä joulukuuta 1994 annetuilla laeilla (252/1987 ja 1144/1994) uusi 3 ja 4 momentti, jolloin nykyinen 3—5 momentti siirtyvät 5—7 momentiksi, seuraavasti :

85 §

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu teko, huomioon ottaen alkoholiuoman tai väkiviinan vähäinen määrä tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostelun vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *alkoholipitoisen aineen välittämisrikkomuksesta* sakkoon.

Jos todennäköisin syin epäillään, että joku on syylistynyt 3 momentissa tarkoitettuun rikkomukseen, voidaan alkoholiuoman tai väkiviinan taikka 2 momentissa tarkoitettua asiakirjan löytämiseksi toimittava pakkokeinolain (450/1987) 5 luvussa tarkoitettu epäiltyyn kohdistuva henkilöntarkastus sekä hä-

nen käyttämässään ajoneuvossa kotietsintä. Henkilön tarkastuksessa ja kotietsinnässä noudatetaan, mitä niiden toimittamisesta säädetään pakkokeinolaissa. Pöytäkirjaa ei kuitenkaan tarvitse pitää, ellei siihen ole erityistä syytä.

Jos joku välittää alkoholiuomaa tai väkiviinaa ilman palkkiota henkilölle, jolle alkoholiuomaa alkoholilain (1143/1994) 16 §:n mukaan ei saa myydä, hänet on tuomittava *alkoholipitoisen aineen välittämisestä ilman palkkiota* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä kesäkuuta 1999.

Helsingissä 21 päivänä toukokuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Peruspalveluministeri *Eva Biaudet*

Laki

alkoholilain 85 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1968 annetun alkoholilain (459/1968) 85 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1144/1994, sekä

lisätään 85 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 6 päivänä maaliskuuta 1987 ja 8 päivänä joulukuuta 1994 annetuilla laeilla (252/1987 ja 1144/1994) uusi 3 ja 4 momentti, jolloin nykyinen 3—5 momentti siirtyvät 5—7 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

85 §

Jos joku välittää alkoholijuomaa tai väkiviinaa ilman palkkiota henkilölle, jolle alkoholijuomaa alkoholilain (1143/1994) 16 §:n mukaan ei saa myydä, hänet on tuomittava alkoholipitoisen aineen välittämisestä ilman palkkiota sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu teko, huomioon ottaen alkoholijuoman tai väkiviinan vähäinen määrä tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksenteijä on tuomittava alkoholipitoisen aineen välittämisrikkomuksesta sakkoon.

Jos todennäköisin syin epäillään, että joku on syyllistynyt 3 momentissa tarkoitettuun rikkomukseen, voidaan alkoholijuoman tai väkiviinan taikka 2 momentissa tarkoitettun asiakirjan löytämiseksi toimittaa pakkokeinolain (450/1987) 5 luvussa tarkoitettu epäiltyyn kohdistuva henkilöntarkastus sekä hänen käyttämässään ajoneuvossa kotietsintä. Henkilön tarkastuksessa ja kotietsinnässä noudatetaan, mitä niiden toimittamisesta säädetään pakkokeinolaissa. Pöytäkirjaa ei kuitenkaan tarvitse pitää, ellei siihen ole erityistä syytä.

Jos joku välittää alkoholijuomaa tai väkiviinaa ilman palkkiota henkilölle, jolle alkoholijuomaa alkoholilain (1143/1994) 16 §:n mukaan ei saa myydä, hänet on tuomittava alkoholipitoisen aineen välittämisestä ilman palkkiota sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä kesäkuuta 1999.